

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՐԵՐՈՒ ԳԻՒՏԻ 1600 ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Քրիստոնէական կրօնքին պաշտօնապէս ընդունումը 301 թուականին՝ հիմնական շրջադարձ մը ստեղծեց հայ ժողովուրդին հոգեւոր ու իմացական կեանքին մէջ: Անիկա հզօր ազդակ մը դարձաւ նոր մշակոյթի մը ծնունդին, ծաղկումին եւ աննախընթաց զարգացումին. նպաստեց հայ սեփական գիրերու եւ գրականութեան ծնունդին եւ ուժեղ ծաղկումին:

Հինգերորդ դարու սկզբնաւորութեան կը յայտնուէր Մեսրոպ Մաշտոց Վարդապետը, որ 405 թուականին ստեղծեց հայ ժողովուրդի լեզուին տառերը եւ ոգեղէն նոր շունչ հաղորդեց հայ մշակոյթին:

Գիրերու գիւտով Քրիստոնեայ Հայաստանի հոգեւոր առաջնորդներուն առաջին մտադրութիւնն ու մեծ քայլը եւ իրագործումը եղաւ ամբողջական Սուրբ Գիրքին հայացումը, որպէսզի ընդամիշտ խափանուէր մեր եկեղեցիներուն մէջ օտար լեզուներու գործածութիւնը:

Ս. Մեսրոպի եւ Սահակի հիմնական նպատակը եղաւ տալ Հայ Ազգին կրօնքի գերագոյն մատեանը՝ Աստուածաշունչը, իբր աղբիւր երկնային լոյսի. ան դարձաւ բանալին խորհրդաւոր գաղտնիքին որ իր հրաշագործութեամբ կորուստէ փրկեց մեր ազգը եւ զայն օժտեց սեփական մշակոյթով ու քաղաքակրթութեամբ: Շնորհիւ անոր Հայ Ազգը ունեցաւ իր Գիրն ու Գրականութիւնը, միակ եւ գերագոյն ազդակը իր գոյութեան փրկութեան:

Մեր թարգմանիչները բացի մշակութային ծառայութենէն, աւելի վճռական դեր կատարեցին Հայոց Եկեղեցւոյ ինքնուրոյնութեան. ապահովման եւ Հայ ժողովուրդի ազգային դիմագիծի պահպանումի գործին մէջ:

Գիրերու գիւտով, Աստուածաշունչի թարգմանութեամբ ու հայալեզու եկեղեցական արարողութեամբ հող նախապատրաստուեցաւ ազգային մշակոյթի ստեղծումին եւ յետագայ դարերու ճակատագրական արեւոծութիւնները դիմագրաւելու համար:

Ռուսմանցի պատմագէտ-արեւելագէտ Փրոֆ. Նիքոլա Եորկայի կարծիքով «Աստուածաշունչի հայերէն թարգմանութիւնը, ասկէ 17 դարեր առաջ, հոգեկան մեծագոյն յաղթանակներէն մէկն է՝ որ ո՛րեւէ ժողովուրդ մը կրնայ տարած ըլլալ մարդկային պատմութեան մէջ»:

Գիրերու գիւտը մէկ պարագայի եւ վիճակի մը ստեղծումը չէր, այլ դարերու ցաւի ու ծարաւի ստեղծումն էր, որ կու գար հայազգի սրտի խորերէն: Հայ եկեղեցւոյ առօրեայ մտահոգութիւններուն մէջ Մեսրոպ Մաշտոց դարձաւ ազգային գիտակցութեամբ տոչորուած յանձնառու եկեղեցականը, որ իր հանճարով ու ստեղծագործութեամբ եղաւ հայ կեանքի գոյատեւման իմաստուն ճարտարապետը:

Հայուն հինն ու նորը, անցեալն ու ապագան հաղորդակցութեան մէջ կենսունակ պահող շղթայի օղակները միայն ու միայն հայ գիրերն են: Հայը կը մեռնի այն ժամանակ երբ մեռնի մեզի համար անցեալը, զոր չենք կրնար կարգալ ու մեկնել վկայ միջազգային պատմութիւնը եւ մեր անթիւ գրացի ու հեռաւոր ազգերը, հօր ու բազմաթիւ, որոնց տխուր անունը եւ յիշատակը միայն կը կարդանք՝ մահուան եւ ունայնութեան մէջ թաղուած:

Հայ գիրին մէջ կը կեդրոնանայ, կը խորհրդանշուի ամբողջ մտաւոր կեանքը մեր ցեղին՝ իր արդիւնաւորութեան ամենագանազան ձեւերով:

Եթէ մեր ազգի պատմութեան մէջ մեծագոյն ու անջնջելի յեղափոխութիւնը փնտռենք, 1600 ամեայ շարունակական ապրումին եւ յաղթանակին մէջ միշտ անձերանալի եւ միշտ բեղուն՝ Հայ Գիրի հրաշքն է, աննման ու եզակի, Հայոս ինքնութեան եւ ազատութեան դրօշը:

Երեսունվեց տառեր որ մեզի Աստուածաշունչ մը տուին ոսկեղէն՝ թագուհի թարգմանութեանց, որուն նախանձով կրնայ նայիլ ամէնէն քաղաքակիրթ ազգն անգամ:

Այդ տառերն էին որ մեր դիմաց բացին քաղաքակիրթ աշխարհին գրատուններն ու դիւանները. մեր երկրին մէջ ծովացաւ

անսպառ հարստութիւն մը, որուն վրայ մեր լուսամիտ հայրերը աւելցողցին իրենց տաղանդին տուրքը: Մեր հունձքը օրէ օր աճեցաւ ու հասունցաւ եւ դարձաւ նախանձելի: Եւրոպացի գիտնականն ու մեղուաջան արեւելագէտներ մինչեւ օրս կը շարունակեն պեղել մեր գանձերու հանքերէն, միշտ նոր գեղեցկութիւններ աշխարհ բերելով:

Հայը բռնութեան տակ յաճախ ստիպուեցաւ լքել հայրենի տունն ու քաղաքը: սակայն իր հետ տարաւ իսկական մեծութիւն մը, անբռնաբարելի սեփականութիւնը, իր գաղափարը, իր հանճարը: Այս կերպով միայն կրցանք ամէն ինչ մեզի հետ տանիլ եւ ամէնուրեք մեզի տունն ու հայրենիք կերտեցինք՝ մեսրոպեան տառերուն պաշտամունքը մեր հոգիներուն մէջ պահած:

Շնորհիւ թարգմանչաց սերունդի եւ անոնց յաջորդող մշակոյթի գործիչներու վաստակաշատ աշխատանքին՝ հայութիւնը մնաց միշտ գինուած: Հայ դպրոցը կը մնայ կանգուն, հայ մամուլը կը շարունակէ իր երթը, հայ բեմը կը ծաղկի, երաժշտութիւնը կ'արձանագրէ նորանոր նուաճումներ:

Հայութիւնը օտարացումի եւ ձուլման ճգնաժամ կ'ապրի, օտար լեզուներու եւ մշակոյթի յորձանքին սպառնալիքին տակ: անհրաժեշտ է ուրեմն որ մեր հայեացքն ուղղենք դէպի մեր փառաւոր անցեալը՝ հոն գտնելու համար խարխիւլ մեր անվկանդ յոյսերուն, եւ 36 տառերու տախտակամած լաստը մեր փրկութեան, որոնցմով միայն կրնանք յաղթական ելլել կեանքի եւ մահուան պայքարին մէջ:

Հայերէն լեզուն շղթան է, որ բոլոր հայերը իրարու կը կապէ: Իր երկուհազար տարուան հնութեամբ, ամէն օր նոր գոյն մը կը ստանայ եւ կը զարդարէ մեր մշակոյթի անդամստանը:

Թարգմանիչները յեղաշրջեցին ամբողջ մեր ժողովուրդի ճակատագիրը Գիրի ու գրականութեան ճամբով:

Մեսրոպ Վարդապետի եւ իր գործակիցներու կատարած աշխատանքը կը մնայ անկրկնելի ու անփոփոխրինելի:

Մեծութիւնը այս աշխատանքին կայացաւ խմբային աշխատանքին մէջ եւ պսակուեցաւ յաջողութեամբ:

16 դարեր առաջ Թարգմանչաց սերունդը հայացուց իր ժամանակի եւ նոյնիսկ նախաքրիստոնէական շրջանի դասական հեղինակներու գործերը, հրաւիրելով ընթերցողը դուրս գալու իր ժամանակէն:

Այսօր անոնց օրինակը պէտք է ուղեցոյց ըլլայ մեզի նոր երկնամասերու ու թարգմանական աշխատասիրութիւններու, ծրագրուած ու կազմակերպուած ճիգերով: Հարկ է ընդլայնել սահմանները թարգմանութեան եւ ընթերցողին ճաշակն ու հետաքրքրութիւնը առաջնորդել ընկալելու համաշխարհային գրականութիւնը:

Մշտոցեան թարգմանական շարժումը հայ ժողովուրդին վերածնունդը աղաղակող ճշմարտութիւնն է: Քաղաքական գործողութիւն մը՝ որ իր ժամանակին մեր ժողովուրդին մտաւորական անկախութիւն պարգեւող մեծարժէք հարստութիւն մը եղաւ եւ որուն համար, այս շարժումը տասնվեց դարերու հայ ժողովուրդի բոլոր սերունդներուն անվերապահ գնահատանքին եւ յարգանքին արժանացաւ:

Այսօր կը պայքարինք մեր հայկական ինքնութիւնը պահելու, եւ մեր փափաքն է տեսնել յաջորդ սերունդներուն հայկականութեան բարախուն կեանքը:

Հայ դպրոցը այն հաստատ ու կայուն պատուանդանն է որուն վրայ ինքնավստահ կերպով պիտի կանգնին յաջորդ սերունդները մեր ժողովուրդին:

Մեր ազգապահպանման բոլոր տեսակի ճիգերն ու զոհողութիւնները կ'արդարանան երբ հայ ընտանիքներէն ներս մանուկներու շրթներուն վրայ հարազատօրէն հնչէ Մեսրոպաշունչ հայոց լեզուն:

Նոր սերունդը միայն Հայ դպրոցին մէջ հայ տառերով ու հայ խօսքով պիտի կարենայ պատուաստուիլ իր ցեղի մայր ծառին:

Հայ Եկեղեցին իր վանքերով ու անապատներով, դարձաւ դպրոց, դարձաւ արուեստանոց ու դարձաւ համալսարան:

Հայ Եկեղեցին էր, որ գերագոյն երկունքով մը իր մէկ զաւակին ձեռքով լոյս աշխարհ բերաւ մեր Գիրք ու դարերով գուրգուրաց անոր վրայ, իր շունչովը ոգեւորեց, իր սիրով ջերմացուց ու բեղմնաւորեց. ու անով խօսեցաւ Աստուծոյ հետ, անով գրեց ու երգեց, անով պատմագրեց, անով ճառագրեց ու նկարագրեց: Եւ ահա շնորհիւ իր անվկանդ հաւատքին, ի գին իր անգին զոհողութիւններուն եւ հակառակ հուրին ու սուրին, այսօր աւելի քան 25.000 հայ գրչագիրներ հունձքը կը կազմեն հայ աշխարհին:

Մեր ազգն ու Հայրենիքը երախտապարտ է մեր եկեղեցւոյ հանդէպ, որ մեզի համար եղաւ ապաւէն. ունեցաւ իսկապէս բացառիկ դեր մը, եւ արդիւնաւորութիւն մը չափազանց մեծ եւ կարեւոր:

Գիտակից այս նուիրականութեան մենք ալ որպէս Հայ ազգի խոնարհ ծառաները կը խոնարհինք Ս. Սահակի եւ Մեսրոպի պաշտելի անձերուն դիմաց Հայ Գիրերու անգուգական պարգեւին համար:

Այս յօբելեանին առիթով մեր առջեւ կը բացուի 1600 ամեայ Ոսկեղէն դուռը, ուր կը մտնենք երկիւղած պաշտամունքով, վերանորոգելով մեր ուխտը՝ փարելու Հայ Գիրին, ապրեցնելու եւ յաւերժացնելու զայն, որպէսզի ապրի եւ յաւերժանայ անով Հայութիւնը ամբողջ:

Թարգմանչաց յօբելեանը կը հրաւիրէ մերօրեայ հայ սերունդը անխաթար պահելու այս ժառանգութիւնը, ծաղկեցնելու զայն, ծառայելով անոր ամենայն նախանձախնդրութեամբ ու անսակարկ նուիրումով:

Հայ Մշակոյթին կառչելու հրամայականը ազգային գիտակցութիւն է ու պարտաւորութիւն: Միայն այս պարտաւորութեան յանձնառութեամբ է որ կրնանք երաշխաւորել մեր գոյապայքարը:

Խմբագրութիւն